

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของเทคโนโลยี Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวช่วงมหาอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554 ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการพรรณนา (Descriptive Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมุ่งศึกษาถึงบทบาทของเทคโนโลยี Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวช่วงมหาอุทกภัยประเทศไทยปี 2554 ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เพื่อเสนอผลการศึกษา และแสดงความคิดเห็น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ใช้การสัมภาษณ์จัดเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว บรรณาธิการข่าว และผู้สื่อข่าว ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ด้วยการกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า (รายละเอียดประเด็นคำถามหน้า 44-45) โดยแบ่งประเภทคำถามที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีหน้าที่การทำงานแตกต่างกัน โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มเติม

2. การวิจัยเอกสาร (Documentary Analysis)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การจัดลำดับข่าวออกอากาศประจำวัน (News Rundown) และ บทข่าวโทรทัศน์ช่วงมหาอุทกภัยระหว่างวันที่ 10- 31 ตุลาคม 2554 เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์กระบวนการทำข่าวโทรทัศน์

3. การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเทปบันทึกภาพการรายงานข่าวช่วงวิกฤตอุทกภัยประเทศไทย เฉพาะในช่วงเวลาที่ออกอากาศข่าวภาคเที่ยง และภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2554 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2554 รวม 44 เทป

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ของแนวคิด/ทฤษฎีและวิธีการดำเนินการ

วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ระเบียบวิธีวิจัยกลุ่มเป้าหมาย	
		กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	วิธีการวิจัย
1. ศึกษากระบวนการทำข่าว ช่วงมหาอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554	-แนวคิดเกี่ยวกับรายการข่าวโทรทัศน์ -แนวคิดเกี่ยวกับภาวะวิกฤต	-หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว -ผู้สื่อข่าว	-สัมภาษณ์เชิงลึก -ศึกษาเอกสาร -ศึกษาเทปบันทึกภาพรายงานข่าวมหาอุทกภัยปี 2554
2. ศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีข่าวต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์	-แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการสื่อข่าว -แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการรายงานข่าว	-หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว -ผ.ข.หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว -บรรณาธิการข่าว -ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าว	-สัมภาษณ์เชิงลึก -ศึกษาเอกสาร -ศึกษาเทปภาพรายงานข่าวมหาอุทกภัยปี 2554
3. ศึกษาบทบาทนายทวารข่าวสารในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์	-แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทนายทวารข่าวสารและการตัดสินใจต่อการรายงานข่าว	-หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว -บรรณาธิการข่าว -ผู้สื่อข่าว ผู้ประกาศข่าว	-สัมภาษณ์เชิงลึก -ศึกษาเอกสาร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 ได้แก่ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าว

ผู้สื่อข่าว ผู้ประกาศข่าวภาคสนาม รวม 10 คนเพื่อศึกษาถึง “บทบาทของเทคโนโลยี Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวช่วงมหาดูทกภัยปี 2554 ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7”

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling) โดยคัดเลือกจากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ช่วงเกิดมหาดูทกภัยประเทศไทย ปี 2554 ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหารงานข่าว ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ลงพื้นที่ทำข่าวเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปีและเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนการทำข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในช่วงที่เกิดมหาดูทกภัยประเทศไทยปี 2554 โดยเป็นผู้กำหนดนโยบายการทำข่าว การกำหนดทิศทางการทำงานของบุคลากรฝ่ายข่าว และมีอำนาจสั่งการฝ่ายปฏิบัติงานข่าว ได้ครอบคลุมทุกระดับชั้น

2. กลุ่มผู้ควบคุมและกำกับนโยบายข่าว โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากผู้ปฏิบัติงานข่าว ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าว ที่ลงพื้นที่ทำข่าวในช่วงมหาดูทกภัยประเทศไทย ปี 2554 มีอำนาจสั่งการผู้สื่อข่าว ช่างภาพ และผู้ช่วยช่างภาพ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามเป้าประสงค์ขององค์กร และกำหนดทิศทางการทำงานของผู้สื่อข่าวในแต่ละวันให้สามารถตอบสนองกับนโยบายข่าวซึ่งผู้บริหารงานข่าวกำหนด รวมทั้งมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว และเป็นผู้คัดกรองข่าวสาร รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของข่าว เพื่อนำเสนอสู่สาธารณชน ในที่นี้ได้แก่ ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว และ บรรณาธิการข่าว กำกับดูแลควบคุมออกอากาศประจำวัน ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

3. กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ก่อนการเก็บข้อมูลว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน จะต้องเป็นผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวภาคสนามที่รับผิดชอบ ทำข่าวและรายงานข่าวมหาดูทกภัยประเทศไทยปี 2554 ในลักษณะที่มีความถี่ในการลงพื้นที่ทำข่าวมากที่สุด และ เป็นกลุ่มที่มีการใช้เทคโนโลยี Social Media ในช่วงเกิดมหาดูทกภัยประเทศไทยอย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์

3.1 ผู้วิจัยได้ถามคำถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยี Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ช่วงมหาดูทกภัยประเทศไทยปี 2554 โดยประกอบไปด้วย คำถามที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับกระบวนการทำข่าว ความแตกต่างในการทำข่าวภาวะปกติ และภาวะวิกฤตภัยธรรมชาติ และลักษณะการใช้ Social Media ในกระบวนการทำข่าว ความถี่ในการเข้าใช้งาน Social Media ข้อดี ข้อเสียของ Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ เพื่อทดสอบว่า Social Media เข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ในช่วง

มหาอุทกภัยอย่างไร รวมทั้ง บทบาทของผู้เฝ้าประตู่ข่าวสารในยุค Social Media ทรงอิทธิพลด้านการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม เป็นอย่างไร

1. **กลุ่มผู้บริหารงานข่าว** ซึ่งเป็นกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานข่าว ได้แก่ นายกฤษณะ อนุชน หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (พ.ศ.2535 – ปัจจุบัน)
2. **กลุ่มผู้ควบคุมและกำกับนโยบายข่าว** ทำหน้าที่สานต่อ ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าว ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด
 - นายศรารุณี สิทธิผล ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (พ.ศ.2534 - ปัจจุบัน)
 - นางสาวมนัสวรรณ หลินพันธุ์ บรรณาธิการข่าว กำกับดูแลและควบคุมออกอากาศ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (พ.ศ.2535 – ปัจจุบัน)
3. **กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน** ได้แก่ผู้สื่อข่าวและช่างภาพที่ลงพื้นที่ทำข่าวในช่วงเกิดมหาอุทกภัยประเทศไทยปี 2554 และมีการใช้เทคโนโลยี Social Media ระหว่างการปฏิบัติงาน จำนวน 7 คน ได้แก่
 - นายพัทธ์ธีร รัตน์ประสิทธิ์ ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (พ.ศ.2550 – ปัจจุบัน)
 - นางสาวชาดา สมบูรณ์ผล ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7(พ.ศ.2543 – ปัจจุบัน)
 - นายทัศนัย โคตรทอง ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7(พ.ศ.2549 – ปัจจุบัน)
 - นางสาวปรีชญ์อร ประหยัดทรัพย์ ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7(พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน)
 - นายฉัตรพุทธิ เปรมประยูรวงศา ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7(พ.ศ. 2545- ปัจจุบัน)
 - นายอนุวัต เฟื่องทองแดง ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (พ.ศ.2552 – ปัจจุบัน)
 - นายกฤษดา นวลมี ผู้ประกาศข่าวภาคสนาม สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7(พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน)

3.2 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยแบ่งคำถามออกตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา โดยเรียงลำดับตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

เครื่องมือในการวิจัยและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

1. แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์และผู้วิจัยใช้ในการสนทนา พูดคุยอย่างเป็นทางการ ประกอบการสัมภาษณ์

2. เทปบันทึกเสียงเพื่อช่วยให้รายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกต้อง

3. สมุดจดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อบันทึกคำถามและคำตอบ ข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมระหว่างสัมภาษณ์

4. กล้องบันทึกภาพเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาในการวิจัยระยะเวลาในการวิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2555 ถึง กุมภาพันธ์ 2556

3.3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึก

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก กับผู้ให้ข้อมูล 2 ส่วน

1. ประเด็นสัมภาษณ์ผู้กำหนดนโยบาย

ขั้นตอนการทำข่าวโทรทัศน์ ในปัจจุบัน และในอดีตมีความแตกต่างกันอย่างไร

การทำข่าวในภาวะปกติ และภาวะวิกฤตแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ในช่วงอุทกภัยประเทศไทย ในปี 2554 มีอะไรบ้าง

Social Media เข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์มากน้อยแค่ไหน

ทางสถานีมีการกำหนดนโยบายการทำข่าวในยุค Social Media อย่างไร

Social Media ส่งผลต่อกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์อย่างไร

ประโยชน์ ของการใช้ Social Media ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์

เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผู้บริหารควบคุมนโยบาย เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จาก Social Media ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์อย่างไร

Social Media ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน และวงจรข่าวต่างกันอย่างไร

ทิศทางนโยบายในอนาคตเกี่ยวกับ การนำ Social Media มาใช้ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ กรณีเกิดเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติในอนาคต

2. ประเด็นสัมภาษณ์ ผู้ควบคุมและกำกับนโยบาย และผู้สื่อข่าว-ผู้ประกาศข่าว ภาคสนาม สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

กระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน และอดีต มีความแตกต่างกันอย่างไร

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

ผู้สื่อข่าว มีการนำ Social Media มาใช้ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ ช่วงเกิดอุทกภัย
รุนแรงในประเทศไทย ปี 2554 หรือไม่ ใช้ในขั้นตอนใด

Social Media ส่งผลต่อกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ ช่วงเกิดอุทกภัยประเทศไทย ปี
2554 อย่างไร

Social Media ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์อย่างไร

บทบาทการทำหน้าที่ของนายทวารข่าวสาร ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ท่ามกลาง
อิทธิพลของ Social Media เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร

ข้อดีของ Social Media ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์

ข้อเสียของ Social Media ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์

ทิศทางการใช้ของ Social Media ในกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์ ในอนาคต

โดยแบ่งเป็นช่วงการทำข่าว ในอดีตก่อนเกิดการสื่อสารผ่าน Social Media และเมื่อ
Social Media เข้ามามีบทบาทต่อการสื่อสารในสังคมไทยมากขึ้น โดยวิเคราะห์เหตุการณ์ช่วงเกิด
วิกฤตมหาอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554 และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับกระบวนการทำข่าวโทรทัศน์
ที่แตกต่างกันให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ส่วนแรก ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยแบ่งคำถามออกตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา โดยเรียงลำดับประเภทของกลุ่มตัวอย่าง
เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

ส่วนที่สอง ศึกษาจาก เทปบันทึกภาพการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์สี
กองทัพบกช่อง 7 ช่วงวิกฤตอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554, ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 ถึงวันที่ 31
ตุลาคม 2554 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในหัวข้อ “กระบวนการทำข่าวช่วงมหาอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554 ของ
สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7” ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมา
ประมวลเข้าด้วยกันและวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะศึกษา จากนั้นจึงกำหนดหัวข้อย่อยโดยแยก
วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ร่วมกับข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสาร

ต่างๆ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวินิจฉัยตีความ จัดลำดับความสำคัญ และประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยนำแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กระบวนการทำข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ช่วงมหาอุทกภัยประเทศไทย ปี 2554
2. บทบาทของ Social Media ต่อกระบวนการทำข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
3. บทบาทนายทวารข่าวสารในกระบวนการทำข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

3.5 การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่สรุปรวบรวมประเด็นจากการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ โดยนำมาเขียนในรูปแบบการนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) และมีการบรรยายโดยแบ่งการนำเสนอ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย